

Jueces para la democracia*

De Vereniging van Rechters voor de Democratie uit Honduras (AJD); de Nieuwe Vereniging van Rechters uit Duitsland (Neue Richtervereinigung); het Forum van Democratische en Onafhankelijke Rechters uit El Salvador (JDI); de Costaricaanse Vereniging voor Rechtspraak (ACOJUD); de Vereniging van Rechters voor de Democratie uit Spanje (JpD); de Stichting Rechters voor Rechters uit Nederland; de Midden-Amerikaanse Federatie van mannelijke en vrouwelijke Rechters voor de Democratie (FECAJUD) en de Internationale Commissie van Juristen voor Midden-Amerika (CIJ), verklaren:

Op 31 oktober en 1 november werd in de stad Tegucigalpa (Honduras) een forum gehouden onder de naam: "Ontmoeting van Europese en Midden-Amerikaanse juristen: ervaringen betreffende de verdediging van de rechterlijke onafhankelijkheid." Tijdens dit forum was er gelegenheid om ervaringen uit te wisselen omtrent de bedreigingen van de rechterlijke onafhankelijkheid die heden ten dage nog steeds bestaan, en de maatregelen die de staten in Midden-Amerika moeten nemen om de diverse rechtssystemen in de regio te versterken.

Het forum erkent de fundamentele rol die alle mannelijke en vrouwelijke rechters spelen bij de opbouw en versteviging van de Democratie en de Rechtsstaat in Midden-Amerika; de deelnemers spreken hun ongerustheid uit omdat nog steeds ernstige bedreigingen bestaan voor de rechterlijke onafhankelijkheid, een onafhankelijkheid die wordt opgevat als een garantie voor alle burgers (m/v). In die zin dienen de Midden-Amerikaanse staten de onafhankelijkheid van de Rechterlijke Macht ten volle te respecteren.

Het forum overweegt dat de staten moeten zorgen voor een statuut dat de onafzetbaarheid garandeert en heldere en duidelijke mechanismen voor de toegang tot en promotie binnen de rechterlijke macht van mannelijke en vrouwelijke rechters, en dat zij de mechanismen voor onderwijs en vakopleiding moeten versterken, waarbij aan de centra voor juridische opleiding van ieder Midden-Amerikaans land de nodige middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Ook moeten de rechtenfaculteiten van de private- en staatsuniversiteiten van de regio de inhoud van hun studieprogramma's herzien, om de opleiding van toekomstige rechters te verbeteren.

Het forum is van mening dat de rechterlijke machten in de regio moeten kunnen rekenen op heldere, precieze en concrete wettelijke normen wat betreft het disciplinaire regime, om passende en proportionele sancties in te stellen voor die rechters die hun functie op nalatige wijze of te kwader trouw uitoefenen of deze misbruiken; deze normstelling dient de regels van een behoorlijk proces te respecteren. Het forum betreurt dat in enkele landen zoals Guatemala, Honduras en Nicaragua de regeling of de ontwikkeling van de rechterlijke loopbaan vrijwel ontbreken.

In die gevallen waarin de rechterlijke loopbaan hachelijk is, zijn de rechters (m/v) kwetsbaarder voor druk door middel van de toepassing van disciplinaire maatregelen zonder wettelijke basis, door overplaatsing zonder hun instemming of ongerechtvaardigd ontslag.

Om dergelijke redenen drukt het forum op krachtige wijze zijn steun uit voor het Statuut van de Midden-Amerikaanse Rechter (m/v), goedgekeurd in de stad San José (Costa Rica) op 20 augustus van dit jaar, en nodigt

de drie machten van iedere Staat van Midden-Amerika uit om dit te erkennen als een instrument met bindend karakter en de inhoud ervan te respecteren.

Op dit gebied concludeert het forum dat de afwezigheid van regulering het misbruik en de willekeur van de politieke machten bevordert, hetgeen de rechterlijke onafhankelijkheid aantast en de rol van de rechters verzwakt. Niettemin concludeert het forum dat de oplossing niet alleen gelegen is in de normering en dat niet alleen volstaat dat de wetten de rechterlijke onafhankelijkheid erkennen, maar dat een institutionele praktijk nodig is die inhoud geeft aan het beginsel van de onafhankelijkheid.

De deelnemers en deelnemers aan het forum zijn het erover eens dat de geldende procedures voor de verkiezing van de magistraten (m/v) van de hoogste gerechten een ernstige bedreiging vormen voor de rechterlijke onafhankelijkheid, omdat ze niet garanderen dat de kandidaten (m/v) die uiteindelijk de posten gaan bekleden de meest geschikte en onafhankelijke zijn en gericht zijn op het volgen van een loopbaan als rechterlijk ambtenaar. Voorts vraagt het forum erom dat de genoemde procedures worden uitgevoerd zonder discriminatie wegens etnische achtergrond, politieke opvattingen, geslacht of van welke andere aard ook.

Om die reden dringt het forum er bij de verschillende staten van de regio Midden-Amerika op aan om te bevorderen dat er meer duidelijkheid is in de toepassing van de genoemde procedures en om de maatschappelijke controle mogelijk te maken. Alle hoorzittingen van de verkiezingsprocedures dienen openbaar te zijn en de kandidaten dienen een vraaggesprek te ondergaan dat de maatschappij in staat stelt om hun gedachtengoed te leren kennen en zich een oordeel te vormen over hun kennis voor het streven naar zulke belangrijke functies.

Het forum betreurt het extreme geweld dat de meerderheid van de landen van de regio raakt, met name Guatemala, Honduras en El Salvador. Door hun functie lopen de rechters (m/v) een groter risico om het slachtoffer te worden van genoemd geweld. Het forum merkt met bezorgdheid op dat in de meerderheid van de landen in de regio de systemen van persoonlijke beveiliging van de rechters (m/v) zwak zijn; de situatie van kwetsbaarheid is nog ernstiger wanneer er bedreigingen bestaan door de georganiseerde misdaad en van nationale en internationale private ondernemingen, vooral in landen als Guatemala, Honduras en El Salvador.

Het forum dringt er bij de staten van Midden-Amerika op aan om de aanslagen op het leven en ook op de onafhankelijkheid van rechters (m/v) te vervolgen en bestraffen, en om werkzame en heldere mechanismes in het leven te roepen voor de beveiliging van genoemde dienaren van het recht.

De moord op de vrouwelijke Rechter Mireya Mendoza Peña, lid van de Vereniging van Rechters voor de Democratie van Honduras (AJD) en vicesecretaris van het Nationaal Bestuur in de lopende periode, heeft de Hondurese samenleving geschokt en laat zien dat de onveiligheid die in het land heerst de rechters (m/v) raakt die hun functie op onafhankelijke wijze vervullen. Geconfronteerd met dit gruwelijke misdrijf, eist het forum van de Hondurese autoriteiten die belast zijn met de strafvervolging, dat de feiten onderzocht worden en dat de daders, zowel de feitelijke daders als de aanstichters, worden geïdentificeerd en berecht.

Doordat zij een publieke functie uitoefenen zijn rechters (m/v) vatbaar voor het plegen van daden van corruptie ofwel het ontvangen van aanbiedingen van groepen, van nationale en internationale private ondernemingen, politieke partijen of criminele organisaties, om hun onafhankelijkheid te compromitteren. In deze zin dienen de staten in de regio concrete actie te ondernemen om de gesel van de corruptie te bestrijden, die de maatschappij zoveel schade toebrengt. Het forum herinnert eraan dat het bestaan van een zwakke Rechterlijke Macht de handel in invloed vergemakkelijkt en toelaat dat de rechterlijke onafhankelijkheid van binnen uit wordt aangetast, een verschijnsel dat veel moeilijker te bestrijden is.

Het forum neemt notitie van de tekortkomingen in het onderwijs en de beroepsopleiding van rechters (m/v) en van de gebreken in de juridische opleidingscentra in de regio. In dit opzicht dringt het er bij de rechterlijke machten in de regio op aan om de opleiding van rechters (m/v) te richten op de rechterlijke ethiek, waarbij voortdurend de constitutionele waarden en de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van hun handelingen worden onderstreept, en om de opleiding tevens te richten op het Internationale Recht van de Mensenrechten.

Het bevorderen en versterken van het verenigingswezen moet een fundamenteel onderdeel zijn van welke strategie ook, om te zorgen dat de Rechterlijke Macht zijn onafhankelijkheid kan handhaven. Bovendien moet het worden opgevat als een mechanisme dat het de rechters (m/v) mogelijk maakt om rechten terug te krijgen en niet alleen om economische of materiële verbeteringen te verwerven. Niettemin betreurt het forum met

bezorgdheid dat er een duidelijk gebrek aan steun bestaat aan de zijde van de rechterlijke machten in de regio voor de ontwikkeling, opbouw en versteviging van het verenigingswezen. In sommige gevallen wordt het verenigingswezen regelrecht tegengewerkt, en deze afwijzing gaat zo ver dat zij zich in bepaalde landen uitdrukt in represailles tegen rechters (m/v).

De landen in de regio, vooral Guatemala, Honduras en El Salvador, worden ernstig geplaagd door verschijnselen van intolerantie, die zich in verschillende vormen uiten. Het forum neemt notitie van de laster en bedreigingen tegen rechters (m/v) die hun functie op onafhankelijke wijze vervullen; tegen advocaten en advocates; en eveneens tegen verdedigers/sters van mensenrechten. Het forum dringt er bij de betreffende autoriteiten van de landen van Midden-Amerika op aan dat zij een grondig onderzoek uitvoeren om vast te stellen wie er achter deze feiten zit.

Er bestaat een rechtstreekse relatie tussen straffeloosheid en gebrek aan rechterlijke onafhankelijkheid. Een rechter in wiens beslissingen overwegingen meewegen die vreemd zijn aan de strikte toepassing van de nationale en internationale wetten, zet de deur open voor straffeloosheid en corruptie. Het forum betreurt dat de straffeloosheid die heerst in Guatemala is uitgelopen op de intrekking van de veroordelende uitspraak voor het misdrijf van volkerenmoord en misdrijf tegen de menselijkheid. In deze zin drukt het forum zijn besliste steun uit voor het Gerecht van Hoogste risico-zaken A, wegens het doorbreken van de cirkel van straffeloosheid in genoemd geval.

Het forum overweegt dat de bijdrage van de regionale systemen van mensenrechtenbescherming, zowel Interamerikaanse als Europese, aan de ontwikkeling van een rechtspraak ten gunste van de rechterlijke onafhankelijkheid en de strijd tegen de straffeloosheid, zeer belangrijk is. In de Midden-Amerikaanse regio hebben de uitspraken van het Inter-Amerikaanse Hof voor de Mensenrechten invloed op de Rechterlijke Macht van ieder land en maken ze het mogelijk dat de nationale rechters een helderder strijd op zich nemen tegen de straffeloosheid en dit op onafhankelijke wijze. Het forum merkt op dat het noodzakelijk is om een ruimere uitwisseling van analyse en reflectie tussen Europese en Amerikaanse rechters te bevorderen, met het doel deze themas te verdiepen.

Wat betreft de regio Midden-Amerika erkent het forum dat de nationale rechtbanken zich in het algemeen niet baseren op de rechtspraak van het Inter-Amerikaanse Hof voor de Mensenrechten, en die rechtspraak in hun uitspraken ook niet regelmatig aanhalen. Maar dit ontbreken van toepassing is een gevolg van het gebrek aan kennis van genoemde bepalingen en van de Internationale Conventies en Verdragen voor de Mensenrechten, een ontbreken dat moet worden gecorrigeerd in de verschillende rechtenfaculteiten van de private- en staatsuniversiteiten en de juridische opleidingscentra in de regio.

Tot besluit: de deelnemers/sters aan het forum "Ontmoeting van Europese en Midden-Amerikaanse juristen: ervaringen betreffende de verdediging van de rechterlijke onafhankelijkheid" drukken hun dankbaarheid uit jegens de Vereniging van Rechters voor de Democratie van Honduras (AJD) en de Nieuwe Vereniging van Rechters van Duitsland (Neue Richtervereinigung) voor het organiseren van dit evenement; danken de Hondurese bevolking voor haar gastvrijheid en geven uitdrukking aan hun betrokkenheid om te blijven strijden voor de rechterlijke onafhankelijkheid en tegen de straffeloosheid.

Tegucigalpa, 1 november 2013.

* Deze verklaring is door Rechters voor Rechters vertaald vanuit het Spaans. De Spaanse tekst vindt u hier: <http://www.rechtersvoorrechters.nl/?p=1122>.